

5. SEMESTER - HOLD OB 3.26 – EFTERÅR 2017

(15-6)

Sidst opdateret den 08.10.17 – 6. version (Psykoteraapiens Historie erstatter Psykopatologi den. 6. november)
Sidst opdateret den 18.08.17 – 5. version (Litteratur opdateret)
Sidst opdateret den 01.08.17 – 4. version (Århus Kunsthøjskole -> Konferencsalen i Storcenter Nord den 6. november)
Sidst opdateret den 22.08.16 – 3. version (Seksualitet i psykoterapi den 1.+ 2.+ 3. dec.)
Sidst opdateret den 05.01.16 – 2. version (Montanagade 15 B den 29. + 30. sept. + 8. okt.) + (1.+2.+3. december)
Sidst opdateret den 15.10.15 – 1. version (Første udgave) -

Introduktion til semesterplan

Forudsætninger for at deltage på 3. år

Som studerende på 3. år er det obligatorisk at gennemføre mindst ét klientforløb (der danner grundlag for 3. års eksamen) og få sagssupervision herpå, samt gå i egenterapi:

- *pligt til 25 timers sagssupervision (ud over de i undervisningen indeholdte supervisionstimer) på terapeutisk arbejde med egne klienter (betaling herfor er ikke inkluderet i prisen for uddannelsen, men betales særskilt), hos én af underviserne, som hver tilbyder gruppesupervisionsforløb, se under kurser på www.piaa.dk. Alle medlemmer i samme træningsgruppe må ikke vælge samme supervisorsgruppe.*
- *pligt til 10 timers individuel egenterapi hos anerkendt psykoterapeut / klinisk psykolog. Betaling herfor, er ikke inkluderet i prisen for uddannelsen, men betales særskilt. Egenterapien skal forløbe ved en terapeut som ikke er underviser eller har andre (økonomiske) forbindelser til Psykoterapeutisk Institut Århus.*

Såfremt den studerende har gået i egenterapi (ved et medlem af Psykoterapeut Foreningen, autoriseret klinisk Psykolog eller psykiater) under de to første år af uddannelsen eller tidligere, tæller dette forløb med i de 10 timer.

Det er den studerendes eget ansvar, at indsende kopi af attesterede kvitteringer for egenterapi og supervision til administrationen i god tid inden udfærdigelse af eksamensbevis.

Tider og temaer

Undervisningen afholdes fredage og lørdage fra kl. 10.00 - 17.00, søndage fra kl. 10.00 - 16.00. Frokost afholdes kl. ca. 13.00 - 14.00. Der tages udgangspunkt i dagens undervisningstema som en vejledende overskrift for dagens forløb.

Vælger en underviser at afvige fra semesterplanen, da skal der sendes en formålsrettet mail herom til holdet, så eventuelle misforståelser undgås. Denne mail sendes Cc til øvrige undervisere og uddannelsesleder.

Forum

Forum fungerer primært som bibliotek og database, hvorfra der kan downloades materiale og slides.

Træningsgrupper og referater

Træningsgrupperne mødes (obligatorisk) minimum 3-4 gange pr. semester med referatpligt. I alt minimum 18-24 timers obligatorisk arbejde med mødepligt i træningsgrupperne. Træningsgrupperne skal arbejde med 1-2 terapeut-klient-øvespositioner hver gang de mødes, samt diskutere den obligatoriske litteratur. Møderne skal afholdes mellem de enkelte undervisningsgange og må ikke afholdes som en samlet blok henover en forlænget weekend eller i en ferie. Se studieordningen for struktur og formalia.

Fokuspunkterne er at sætte sig ind i begrebsapparatet, samt at forholde sig personligt til det teorien - genkender jeg mig selv eller nære relationer i det læste? Hvordan påvirker det læste mig? Spørgsmål til teorien kan bringes op i plenum.

Træningsgruppearbejdet tager afsæt i form og struktur kendt fra undervisningen og gæsteklientarbejde. Vælger gruppen at arbejde med andet (evt. presserende problemstillinger), da redegøres der i referatet herfor.

Fokus for gruppereferaterne er ikke en nøjagtig og minutiøs gengivelse af mødet i træningsgruppen. Fokus for referatet skal være:

- Hvad tager jeg med fra dette træningsgruppemøde?
- Hvad fylder mest?
- Er der noget (personligt) jeg har brug for at tage op med underviseren ved næste undervisning?

Der afleveres gruppereferater til følgende undervisere, samt administrationen:

• Anita Knapæk	anitaknapæk@yahoo.dk
• Claire Neger	claire@claireneger.dk
• Kim Nygaard	mail@kimnygaard.dk
• Kurt Rasmussen	kurtr@kurtr.dk
• Administration (Niels Møller)	info@piaa.dk

Referaterne er en orientering til underviserne. Underviserne giver ikke eksplicit feedback på de enkelte referater. Det er gruppens ansvar, at bringe temaer/problemstillinger ind i undervisningen. Referentens rolle er at samle de enkelte deltagers bidrag, og sende disse samlet (i alt max 1,5 sider). Overholdes ovenstående formalia for referatets omfang og indhold ikke, da afvises referatet.

Litteraturangivelser & pensum

Under hvert tema er der angivet anbefalet obligatorisk og supplerende litteratur til den enkelte undervisningsweekend fra de bøger der er pensum og angivet i bunden af semesterplanen.

OBS! Vi har i forbindelse med vores årlige evaluering og litteraturgennemgang primo august opdateret litteraturlisten og den anbefalede litteratur til nogle af undervisningsweekenderne. En opdatering der øger sammenhængen mellem litteratur på den 2-årige grunduddannelse og den 2-årige overbygning.

Det er valgfrit om I ønsker at læse den aktuelle (markeret med grøn tekst) eller tidligere litteratur (markeret med grå tekst), begge versioner er relevante. Litteratur angivet med sort skrift er uændret. Litteratur angivet med blå tekst er tidligere obligatorisk litteratur, der nu er supplerende.

Der refunderes ikke for deltagerfravær). Ret til ændring af semesterplan forbeholdes.

Obligatorisk Litteratur

- *Den gode opgave, opgaveskrivning på videregående uddannelser*, Rienecker, Lotte og Jørgensen, Peter Sray, Samfundslitteratur ISBN 87-593-0865-6.

Supplerende litteratur

- Ingen supplerende litteratur

Gæsteklienter

- Medbring gerne gæsteklienter – koordineres med dagens underviser
 - Der kan sættes gæsteklient på søndag kl. 10.30 - klientarbejde under supervision.

Tema - Introduktion til 3. år**Formål**

Introduktion til 3 år hvor det er obligatorisk, at de studerende har egne klientforløb, samt supervision herpå.

Indhold og teori

Modulet omhandler de særlige forhold ved overgangen fra grunduddannelse til overbygning. De studerendes opmærksomhed vil i løbet af de næste to år i stigende grad rettes fra deres personlige udviklingsproces til refleksioner over deres professionelle praksis. Det personlige sprog vil blive sat ind i denne rammeforståelse og vil blive evalueret og selvevalueret i forhold til dets terapeutiske effekt.

Vi skal beskæftige os med begreberne "videnskabelighed" og "evidens" i forbindelse med brugen af terapeutiske metoder. Det er her vigtigt at forholde sig til både klient og terapeutens respektive subjektive oplevelser og de objektive forhold der gør sig gældende.

Opgaver

- Valg af holdrepræsentant
- Valg af klientkoordinator, samt klientkoordinators rolle og samarbejde med holdet.
- Gæsteklienter. Hvordan får vi klienter på holdet? Hvordan skaffe vi egne klienter?
- At arbejde med klienter i egen praksis
- Adfærd i forhold til private klienter (rammer, indhold og supervision)
- Supervision
- Træningsgruppeinddeling, samt og træningsgruppernes opgaver og samarbejde.
 - Alle skal medbringe kalender for hele året, så der udarbejdes mødeaftaler
- Revidering af fagpersonlig målsætning.
 - Forberedelse: Medbring nøgleord for evt. revidering.
- Orientering om 3. års skriftlige opgave, baseret på obligatorisk klientforløb, jf. studieordningen.

Metode

Kort oplæg fra underviserne om "Professionsudøvelse og faglighed". Undervisningen vil centrere sig omkring en forholde sig til den obligatoriske litteratur og individuelle processer. Teorien kobles til egne erfaringer og indsigter. Øvelser af terapeutiske processer, der tager afsæt i den obligatoriske litteratur, for at træne den studerendes refleksion og opmærksomhed på egne processer i relation til klient eller gruppe.

Obligatorisk Litteratur:

- Yalom, Irvin: "Eksistentiel psykoterapi", Kapitel: Døden Siderne 37 – 173
- **Levine, Peter A. (2017), Traume og hukommelse, Hans Reitzels Forlag**

Anbefalet litteratur

- Davidsen-Nielsen, Marianne & Leick, Nini, *Den nødvendige smerte*, Socialpædagogisk Bibliotek
- Levine, Peter A. (2008), *Den Tavse Stemme*, Hans Reitzels Forlag
- **Yalom, Irvin (2008): "Som at se på solen – at leve med døren"**

Gæsteklienter

- Medbring gerne gæsteklienter – koordineres med dagens underviser
 - Der kan sættes gæsteklient på fredag kl. 14.30 - klientarbejde under supervision.
 - Der kan sættes gæsteklient på lørdag kl. 11.00 - klientarbejde under supervision.

Tema - Tab og traume, trin 2**Formål**

Holdet har tidligere arbejdet med egne tab og traumer. Der skal nu arbejdes med terapeutens rolle i forbindelse med klientarbejde med tab og traume. Formålet er at uddybe den teoretiske baggrund for at arbejde med tab og traume som professionel, samt at integrere de personlige tabsoplevelser med det terapeutiske udtryk i kontakten med klienten.

Teori

I undervisningen præsenteres forskellige teoretiske og metodiske indgangsvinkler til arbejde med tab og traume, eksempelvis de psykodynamiske, eksistentielle, tilknytningsteoretiske og kroporienterede (f.eks SE-metoden, Peter Levin).

Metode - Arbejde med klienter under direkte supervision.

Det er holdets klientkoordinator, der tilrettelægger dette sammen med holdet. Senest en uge før undervisningen afholdes, gives besked til underviser om, hvilke gæsteklienter der kommer på holdet.

Gæsteklienter: fredag kl. 14.30 og lørdag kl. 11.00

De gæsteklienter klientkoordinator sætter til, skal, hvis muligt, helst have problemstillinger i relation til tab og traume. Sorgrelateret kan være i forbindelse med skilsmisse/dødsfald/sygdomme og andet, hvor den person der er umiddelbart berørt af tabet kommer som klient, evt. med partner.

Hvis der er tale om en tabssituation i en familie (ex. bedsteforælders dødsfald/barns sygdom/død) er det en god ide at hele familien kommer. I så fald kan holdet lære, hvordan man arbejder med tab og traume ud fra et familiesyn.

Obligatorisk Litteratur

- Irvin Yalom, Terapiens essens, Gyldendal. Kapitel 1 til 11

Supplerende litteratur

- Ingen supplerende litteratur angivet

Gæsteklienter:

- Lørdag klokken 10.30
- Søndag klokken 10.30

Tema - Det terapeutiske lederskab del 1.**Formål**

At give en introduktion til mødet med klienten, herunder værdier og betingelser i det terapeutiske arbejde, samt terapeutens normer attitude og adfærdsform. Herigennem søges en styrkelse af terapeutiske færdigheder, herunder integrering af teori i det fag-personlige arbejde, således at den studerende raffinerer sit personlige sprog.

Teori

Modulet bygger videre på 1. moduls introduktion af den oplevelsesorienterede psykoterapis grundmetafor om psykoterapiens væsen og om klient-terapeut-relationen. (Haugaard, Fog, Spinelli, Yalom).

Betoningen af sammenhængen eller inkongruensen mellem klientens tankemæssige, adfærdsmæssige og følelsesmæssige udtryk, som de fremtræder her og nu i forholdet til terapeuten danner qua at rette opmærksomheden på dem, grundlaget for den oplevelsesorienterede terapi.

Fokuspunkter

1. Hvilke normer og værdier bringer jeg ind i terapien?
2. Hvad er min baggrund for at arbejde med klienter?
3. Hvilke retningslinjer ønsker jeg som psykoterapeut at følge?
4. Forskellen mellem, konfronterende og støttende terapeutisk tilgange – og hvor de anvendes
5. I hvilke situationer mister jeg mit terapeutiske lederskab?
6. Hvad kan jeg gøre for at bevare/generobre mit lederskab?
7. Forholdet mellem terapiens rammer (tid, rum, økonomi, regler osv.) og proces (Fog)
8. Vi vil også forholde os til det at modtage betaling fra sin klient.

Metode

Kort oplæg fra underviseren. Undervisningen vil centrere sig omkring en forholde sig til den obligatoriske litteratur og individuelle processer. Teorien kobles til egne erfaringer og indsigter. Øvelser af terapeutiske processer, der tager afsæt i den obligatoriske litteratur, for at træne den studerendes refleksion og opmærksomhed på egne processer i relation til klient eller gruppe.

Mandag d. 6. november 2017	Kim Nygaard Cand.psych.aut.	Konferencsalen Storcenter Nord Finlandsgade 17 8200 Aarhus N Klokken 10.00 – 17.00
-----------------------------------	--	---

Obligatorisk Litteratur

- Ingen obligatorisk litteratur – bilag eftersendes

Supplerende litteratur

- Ingen supplerende litteratur – bilag eftersendes

Tema - Psykoterapiens historie

FORMÅL

Stofområdet skal formidle et overblik over psykoterapiens samfundsmæssige og videnskabelige udvikling i den vestlige kultur siden slutningen af det 18. århundrede, således at de studerende kan orientere sig heri. Formålet her er at kunne orientere sig i og forstå den aktuelle psykoteraeutiske praksis i en historisk kontekst, der ikke kun er historie, men som langt hen ad vejen er dynamisk og levende.

INHOLD

Stofområdet består af en summarisk gennemgang af hovedretningerne i primært europæisk og angelsaksisk psykoterapi, hvor hhv. psykoanalysen og dens derivater udgør en søjle, læringsteoretiske, kommunikationsteoretiske og systemteoretiske udgør andre søjler, lige som biologiske/neurologiske og filosofiske, som bl.a. forholder sig til. krops-psyke-sammenhængen til eksistentielle dimensioner i psykoterapi (Fromm, Yalom), og til neuropsykologiske ansatser.

Der trækkes løbende forbindelseslinier til fagområdet "Personlighedens udvikling", hvor PIAA's placering indenfor den humanistiske, fænomenologiske og familierapeutiske tradition fremhæves.

Den dialektiske vekselvirkning mellem klinisk teori og personlighedsteoriernes anvendelsesmæssige aspekter belyses.

Vi vil se på vekselvirkningen mellem teori og praksis, på de historiske udsving, hvor det skiftevis har været opsamlet klinisk erfaring og forskningsbaseret viden, der har præget psykoterapiens udvikling.

METODE

Forelæsning/oplæg

Obligatorisk Litteratur

- Bang, S. og Heap, K (2013), Skjulte Ressourcer
- ~~Thylefors, Ingela og Lencér-Axelsson, Barbro, "Arbejdsgruppens psykologi", Hans Reitzel, 2004~~

Supplerende litteratur

- Ken Heap, "Gruppemetode indenfor social-og sundhedsområdet", Socialpædagogisk Bibliotek, 2005

Tema - Gruppeeftersyn**Formål**

Gruppens dynamik undersøges for at sikre dens trivsel og funktionsduelighed, samt for at undervise i gruppemetode på elementært niveau. Vi skal arbejde med trivslen i træningsgrupperne og se tilbage på semestret. Formålet er at følge (og videreudvikle) den studerendes faglige og personlige proces i træningsgruppen, samt integrering af teori i det faglige og personlige arbejde.

Indhold

Der arbejdes med deltagerens personlige sprog og kontakt, som det viser sig i gruppen. Dette giver deltagerne oplevelser og mulighed for at reflektere over sin måde at interagere på, som skal integreres. Overordnet arbejdes der ud fra foregåendes semestrets obligatoriske litteratur og temaer, med øget vægt på dagens obligatoriske litteratur. Disse temaer og litteratur anvendes som optik på aktuelle problemstillinger.

Metode

Kort oplæg fra underviseren. Undervisningen vil centrere sig omkring en forholde sig til den obligatoriske litteratur og individuelle processer. Teorien kobles til egne erfaringer og indsigter. Øvelser af terapeutiske processer, der tager afsæt i den obligatoriske litteratur, for at træne den studerendes refleksion og opmærksomhed på egne processer i relation til klient eller gruppe.

Vi undersøger eksempelvis hvilke måder at være sammen hver enkelt gruppe har udviklet indtil nu; hvilke vaner i gruppen der påvirker den enkelte i forhold til vækst og hæmninger. Eksempelvis:

- Hvordan føler jeg mig tilpas i gruppen?
- Overfor hvem føler jeg mig fri og åben – overfor hvem føler jeg mig ikke fri og åben?
- Hvis jeg ikke gør: Hvad behøver jeg for at føle mig mere tryk?
- Hvad inspirerer mig? (vær konkret).
- Hvad har jeg svært ved/bryder jeg mig ikke om i forhold til vores gruppekultur – hvad ville jeg ønske var anderledes?

Obligatorisk Litteratur

- Esther Perel: Erotisk Intelligens. Gyldendal 2016

Obligatorisk opgaver – OBS!

- Gå ind på www.ted.com - søg på Esther Perel og se hendes videoer
- Lav en beskrivelse af det du - gennem dit liv - har syntes har været henholdsvis udfordrende og livgivende ved dit erotiske og seksuelle liv?

Seksualitet i psykoterapi og almindelighed

Forståelsen af de seksuelle drivkræfter er måske den største udfordring vi har for at forstå os selv, hinanden og den menneskelige natur generelt.

Freud skabte opstandelse ved at beskrive barnets iboende seksuelle drift, men de sidste mange år er det "almindelige" menneskes seksualitet glimret ved sit fravær i den psykologiske litteratur (hvis man ser bort fra selvhjælpslitteraturen).

Der har været noget fokus på seksuelle vanskeligheder indenfor sexologi og der har i familieterapeutiske traditioner været en noget udtalt holdning om, at hvis parforholdets almindelige liv kører godt ja så er seksualitet som sådan ikke noget problem – så det behøver vi ikke tale om! Men det giver jo ingen forståelse af hvad seksualiteten rummer.

Som psykoterapeuter møder vi seksualitet på mange måder: tiltrækning, vanskeligheder ved intimitet, ensidig fokusering på sex, pornografi, utroskab, nedlukning af det erotiske etc.

Og vi må kende disse stærke rørelser i os selv – ikke mindst i relation til overføring/modoverføring.

Weekendens fokuspunkter:

- Sensualitet og seksualitet
- Fantasierverdenen
- Tiltrækning
- Utroskab
- Seksualitet og skam
- Tryghed og spænding
-

Orientering vedr. brug af eksterne lokaler - Ryesgade 29, 3. sal

Lokalerne er beliggende på adressen Ryesgade 29, 3. sal, der ligger mellem Århus Hovedbanegård og PIÅ. Fra Banegården er der cirka 1-2 minutters gang til lokalerne på Ryesgade.

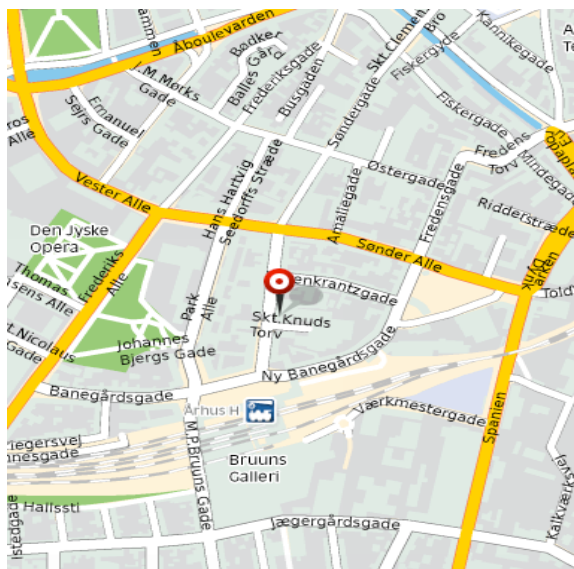
Det er dagens underviser der har nøgle og låser op. Det er tilladt at bruge venterum og regnskabslokale som grupperum. Er regnskabslokalet mod forventning låst, da ligger nøglen i øverste skuffe i personalekøkkenet

I tilknytning til undervisningslokalet er der et køkken inklusiv køleskab.

Det er vigtigt, at I stabler stolene i undervisningslokalet og frokoststuen (grupperum) efter endt undervisning. Dette da der er rengøring umiddelbart efter I forlader lokalerne.

NB: At stolene evt. er sat frem når I kommer er ment som en hjælp til Jer - ikke et resultat af, at andre har glemt at stable dem.

OBS! Der er rygeforbud i hele opgangen. Rygning er derfor kun tilladt i gården eller på gaden

LITTERATURLISTE 5. SEMESTER

Evt. udgået litteratur kan downloades via forum. Hvis ikke den udgåede litteratur findes på forum, skriv da en mail til Niels Møller på info@piaa.dk

NB: Identisk litteratur kan gå igen og optræde under forskellige temaer. Dette er ikke en fejl.

Obligatorisk litteratur & pensum

Etikregler fra Dansk Psykologforening og Psykoterapeut Foreningen. Kan hentes på nettet (Forvaltningsret).

Heap, K. (2005), *Gruppemetode indenfor social-og sundhedsområdet*. Hans Reitzel

Levine, Peter A. (2008), *Den Tavse Stemme*, Hans Reitzels Forlag

Levine, Peter A. (2017), *Traume og hukommelse*, Hans Reitzels Forlag

Rienecker, L. & Jørgensen, P.S. (2010), *Den gode opgave, opgaveskrivning på videregående uddannelser*. Samfundslitteratur

Perel, Esther (2016), *Erotisk intelligens*

Yalom, I. (2009), *Terapiens essens*, Gyldendal. Hans Reitzel

Yalom, I. (2009), *Eksistentiel psykoterapi*. Hans Reitzel

Supplerende litteratur

Davidsen-Nielsen, Marianne & Leick, Nini, *Den nødvendige smerte*, Socialpædagogisk Bibliotek

Heap, K. (2005), *Gruppemetode indenfor social-og sundhedsområdet*. Hans Reitzel

Levine, Peter A. (2008), *Den Tavse Stemme*, Hans Reitzels Forlag

Yalom, Irvin (2008): "Som at se på solen – at leve med døren"

Vedfeldt, Ole (2007), *Drømmens dimensioner*, Gyldendal